

Záróvizsga tétel

SZOCIÁLPEDAGÓGIA MA SZAK

Apor Vilmos Katolikus Főiskola

Vác, 2020 szeptember 1.

1. A szociálpedagógia fogalma, viszonya a szociális munkához, fontosabb elméleti irányzatok

Kozma Tamás – Tomasz Gábor (szerk. 2003): *Szociálpedagógia. Szöveggyűjtemény.* Budapest: Osiris Kiadó – Educatio Kiadó.

Nagy Krisztina (2009): Professzionizáció- és professzió-elméletek a segítő hivatás tükrében. *Esély* 2009. 2. szám, 85–105. [Letölthető.](#)

Sárkány Péter (2011): *Szociálpedagógiai elméletek.* Budapest: Jel Kiadó. [Letölthető.](#)

Sárkány Péter (2017): A szociálpedagógia mint tudomány. – Diszciplináris identitáskeresés versus szakmaelméleti pragmatizmus. In: *Tizenkilencre lapot? Szociálpedagógia a XXI. században*, szerk. Nagy Ádám. Kecskemét: Pallasz Athéné Egyetem – Iuvenis Ifjúságsszakmai Műhely. 35–53. [Letölthető.](#)

Szöllősi Gábor (2017): Szociális munka és szociálpedagógia – tudományos diskurzusok, kutatási területek. In: *Tizenkilencre lapot? (bővebben lásd fenn)*, 35–53. [Letölthető.](#)

Szociálpedagógia 2017, 3–4. szám (10. kötet) *Diskurzusok, horizontok*, szerk. Mándi Nikoletta. Műhely rovat hozzászólásai: Budai István, Szöllősi Gábor, Nagy Ádám, Trencsényi László, Rákó Erzsébet, Sárkány Péter és Mándi Nikoletta írásai. 109–142. [Letölthető.](#)

2. A szociális szakma etikai dimenziói. Etikai elvek és szakmai-etikai dilemmák. Etikai kódex

Andok Ferenc – Tímár Szilvia (2002): Dilemmák a szociális munkában. *Esély* 2002. 4. szám, 85–98. [Letölthető.](#)

Kovács József (2007): A segítőkapsolat etikai vonatkozásai. *Embertárs* 2007. 1. szám, 52–64.

Sárkány Péter (2011): A szociális munka mint alkalmazott etika. *Szociális Szemle* 2011. 1–2. szám, 7–18. [Letölthető.](#)

Szociális munka etikai kódexe (2016). Budapest: Szociális Szakmai Szövetség, Budapest. [Letölthető.](#)

Szöllősi Gábor (2015): A szociális munka új, 2014-es globális definíciója. *Párbeszéd* 2015. 1. szám, o. n. [Letölthető.](#)

3. A szociálpolitika alapfogalmai. A jóléti állam szociálpolitikája, illetve annak kritikája

Krémer Balázs (2009): *Bevezetés a szociálpolitikába*. Budapest: Napvilág Kiadó.

Gedeon Péter (2011): Rivális elméletek a jóléti államról. *Politikatudományi Szemle* 2011. 2. szám. [Letölthető.](#)

Castel, Robert (1998): Az új szociális kérdés. In: Uő: A szociális kérdés alakváltozásai. Fordította: Léderer Pál. Budapest: Max Weber Alapítvány – Wesley Zsuzsanna Alapítvány. 349–431.

4. A tudományos megismerés sajátosságai, a kutatás megtervezése és lépései, a módszertani sokszínűség

Babbie, Earl (1998): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*. Budapest: Balassi Kiadó. Fejezetek: 1. 2. 3. 5.

Kovács Éva (szerk. 2007): *Közösségtanulmány*. Pécs–Budapest: Néprajzi Múzeum. PTE-BTK Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék.

Léderer Pál (2002): *A szociológus, a módszerei, meg a szövege*. Budapest: Új Mandátum.

5. Kvalitatív módszerek és az életútinterjú: A kvalitatív módszerek bemutatása (terepmunka, strukturált, félig strukturált interjú, fókuszcsoport, narratív élettörténet interjú), több módszer együttes alkalmazhatóságáról és a tudományos megismerés kritériumainak való megfelelésről. Kvalitatív adatok generálása: megfigyelés, dokumentációk és vizuális adatok

Elekes Györgyi (2018): A narratív életútinterjú módszere a társadalomtudományok kvalitatív kutatásaiban. *Szociálpedagógia* 11. kötet, 42–51. [Letölthető.](#)

Jennifer Mason (2005): *A kvalitatív kutatás*. Budapest: Jászöveg Műhely Kiadó.

Kvale Steinar (2004): *Az interjú. Bevezetés a kvalitatív kutatás interjútechnikáiba*. Budapest: Jászöveg Műhely Kiadó. 129–175.

Vicsek Lilla (2006): *A fókuszcsoport*. Budapest: Osiris Kiadó.

Kovács Éva (2006): Interjúk módszerek és technikák. In: *Kvalitatív módszerek az empirikus társadalom és kultúrakutatásban*. Budapest: ELTE Szabaddolcsészet tananyag. [Letölthető.](#)

Kovács Éva (2006): Narratív biográfiai elemzés. In: *Kvalitatív...* (lásd fenn). [Letölthető.](#)

Kovács Éva (2006): Elbeszélés és azonosság a társadalomkutatásban. In: *Kvalitatív...* (lásd fenn). [Letölthető.](#)

Feischmidt Margit (2006): Az empirikus kutatások kvalitatív módszereinek episztemológiai alapvetései. In: *Kvalitatív...* (lásd fenn). [Letölthető.](#)

Feischmidt Margit (2006): A kvalitatív módszerek története. In: *Kvalitatív...* (lásd fenn). [Letölthető.](#)

Feischmidt Margit (2006): Az antropológiai terepmunka módszerei. In: *Kvalitatív...* (lásd fenn) [Letölthető.](#)

6. Társadalmi egyenlőtlenségek. Elméletek és alapfogalmak. A mai magyar társadalom rétegzettsége

Andorka Rudolf (1997): *Bevezetés a szociológiába*. 4–5. fejezet (egyenlőtlenség, szegénység, társadalmi szerkezet és rétegződés). Budapest: Osiris.

Róbert Péter (2015): Osztály- és rétegződéskutatási dilemmák a magyar társadalomban
Róbert Péter Miért nehéz beszélni is róla? *Replika* 92–93 (2015/3–4. szám). 77–93.
[Letölthető.](#)

Valuch Tibor (2015): *A jelenkori magyar társadalom*. Budapest: Osiris.

Társadalmi Riport aktuális kötetei (2016, 2018, illetve felmenő rendszerben), szerk.
Kolosi Tamás – Tóth István György. Budapest: TÁRKI. [Letölthető.](#)

7. A társadalmi fenntarthatóság szociálpedagógiai vonatkozásai

Gyulai Iván (2012): *A fenntartható fejlődés*. Miskolc: Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány. [Letölthető.](#)

Konrad Lorenz (2002): *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne*. Budapest: Cartaphilus Kiadó.

Lányi András (2020): *Bevezetés az ökofilozófiába*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.

Lányi András (2007): *A fenntartható társadalom*. Budapest: L'Harmattan Kiadó.

8. Életkorok szociálpedagógiája. Ifjúsági korszakváltás és idősödő társadalom

Bauer Béla et al. (2017): *Ifjúságkutatás 2016. Az ifjúságkutatás első eredményei*. Budapest: Új Nemzedék Központ. [Letölthető.](#)

Farkas Gabriella, Gyarmati Andrea, Molnár Szilárd (2009): Az idősödő társadalom gazdasági és társadalmi kihívásai Magyarországon. *Információs társadalom* 9. évf. (2009) 4. szám, 7–31. [Letölthető.](#)

Kucsera Csaba – Rácz Andrea (szerk. 2020): Életfordulók – gyermekkortól idősorig. *Szociálpedagógia 15. kötet* (2020). [Letölthető.](#)

Murányi István (szerk. 2012): *Iffúságszociológiai szöveggyűjtemény*. Debrecen: DE. [Letölthető.](#)

Somlai Péter (2007): A posztadoleszcensek kora. Bevezetés. In: Uő. (szerk.): *Új ifjúság. Szociológiai tanulmányok a posztadoleszcensekről*. Budapest: Napvilág Kiadó. 9–44. [Letölthető.](#)

Tomka Béla (2008): Az idősor mint elkülönült életszakasz kialakulása: a nyugdíjrendszerek. In: *Generációk a történelemben*, szerk. Gyáni Gábor – Láczy Magdolna. Nyíregyháza: Hajnal István Kör – Nyíregyházi Főiskola GTK. 39–50. [Letölthető.](#)

9. Vallásszociológia a 20. században és napjainkban. Egyházak és vallások a mai Magyarországon. Egy hazánkban bevett egyház rövid bemutatása

Andorka Rudolf (1997): *Bevezetés a szociológiába*. „Vallás” c. fejezet. Budapest: Osiris.

Bögre Zsuzsa – Kamarás István (szerk. 2013): *Vallásszociológia*. Budapest: Luther Kiadó.

Durkheim, Émile (2002): *A vallási élet elemi formái*. Budapest: L'Harmattan.

Horváth Pál (2002): *Vallásfilozófia és vallástörténet*. Budapest: Zsigmond Király Főiskola.

Tomka Miklós (1996): A vallásszociológia új útjai. *Replika* 1996. 21–22. szám, 163–171. [Letölthető.](#)

Tomka Miklós (1984): *Vallásszociológia. Szöveggyűjtemény*. Budapest: Tankönyvkiadó.

Weber, Max (2005): *Vallásszociológia*. Budapest: Helikon.

Országgyűlés Hivatala 2019. március 14.: *Egyházak, vallás Magyarországon*. [Letölthető.](#)

Egyházi Nyilvántartó Rendszer. *Bevett egyházak Magyarországon*. [Letölthető.](#)

10. Csoportvezetési technikák. A csoport fogalma, fejlődési fázisai. A csoportozás indoklása, lehetőségei és formái a szociális munka gyakorlatában

Albert-Lőrincz Enikő (2004): A csoportokkal való munka módszertani kérdései. (Terápiás és személyiségfejlesztés céljaira alkalmazott csoportokkal kapcsolatos ismeretek áttekintése.) Sapiaentia tankönyvek. Kolozsvár: Scientia Kiadó. 23–34.

Bagdy Emőke – Wiesner Erzsébet (2005): *Szupervízió. Egyén – csoport – szervezet.* Fejezet: Szupervízió, önismereti munka és pszichoterápia. Budapest: Print-X-Budavár Kiadó.

Barcy Magdolna – Szamos Erzsébet (2009): *Fejlesztő-támogató programok hatékonysága, működtetése.* Budapest: Tanulmány Mediare – Kisebbségi Mediációs Intézet.

Barcy Magdolna (2012): *Segítő módszerek, fejlesztő-támogató eljárások. Hatékonyságuk, alkalmazásuk, technikáik.* (Egyéneknek, csoportoknak és közösségnek.) Budapest: ELTE TáTK. 9–123. [Letölthető.](#)

N. Kollár Katalin (2004): A társas kapcsolatok, személyközi vonzalom és a csoportfolyamatok. In: *Pszichológia pedagógusoknak*, szerk. N. Kollár Katalin – Szabó Éva. Budapest: Osiris Kiadó. [Letölthető.](#)

Rudas János (2016): *Delfi örökösei.* Budapest: Oriold és Társai Kft. 4–26.

Szabó Éva (2006): A társas megismerés alapjelenségei: egyének és csoportok észlelése. In: *A munkahely szociálpszichológiai jelenségvilága*, szerk. Mészáros Aranka. Miskolc: Z-Press Kiadó Kft. 13–41.

11. Személyészlelés, társas megismerés. Személyészlelés és pontossága, hangulat hatása a személyészlelésre, holdudvarhatások. Sztereotipizálás, burkolt személyiségelméletek. Benyomás kialakítása. Attribúciós elméletek, attribúciós logika, alapvető attribúciós hiba, siker-kudarcc attribúciója, attitűdök. Relatív depriváció. Kognitív diszsonancia elmélete

Forgách József (1985): *A társas érintkezés szociálpszichológiája.* Budapest: Gondolat Kiadó.

Atkinson & Hilgard (2005): *Pszichológia.* Budapest: Osiris Kiadó. 18. fejezet

12. Csoportfolyamatok, társas befolyásolás. A csoport definiálása, a csoportban zajló interakciók, társas serkentés, társas gátlás, csoportfejlődés, csoportazonosulás, csoportkohézió és vonatkozási csoportok, csoportdöntés és csoportgondolkodás, egyéniségvesztés a csoportban, polarizációs hatások a csoportban, szemtanúhatás, csoportközi konfliktusok

Eliot R. Smith – Diane M. Mackie (2001): *Szociálpszichológia.* Budapest: Osiris Kiadó.

N. Kollár Katalin (2004): A társas kapcsolatok, személyközi vonzalom és a csoportfolyamatok. In: *Pszichológia pedagógusoknak*, szerk. N. Kollár Katalin – Szabó Éva. Budapest: Osiris Kiadó. o. n. [Letölthető.](#)

Atkinson & Hilgard (2005): *Pszichológia.* Budapest: Osiris Kiadó, 17. fejezet

Lengyel Zsuzsanna (1997): *Szociálpszichológia szöveggyűjtemény.* Budapest: Osiris Kiadó.

13. Tehetséggondozás és személyiségfejlesztés. A tehetséges személyiség fejlődésének sajátos menete, személyiségének jellegzetességei, személyiségfejlesztés a tehetséggondozásban

Buda Mariann (2004): *Óriás leszel? A tehetséges gyermek.* Budapest: Dinasztia Tankönyvkiadó.

Gyarmathy Éva (2007): *A tehetség – háttere és gondozásának gyakorlata.* Budapest: ELTE Eötvös Kiadó.

Harmatiné dr. Olajos Tímea (2011): *Tehetség és szocio-emocionális fejlődés.* Debrecen: Didakt Kiadó.

14. Nyelvi-kommunikációs nevelés és hátránykompenzálás. A nyelvi hátrányos helyzet komplexitása. A prevenció, a motiválás és a mentorálás szerepe

Réger Zita (2001): *Utak a nyelvhez. Második kiadás.* Budapest: Soros Alapítvány – MTA Nyelvtudományi Intézet. 120–143. [Letölthető.](#)

Heltai János Imre (2015): Roma/cigány gyerekek kétnyelvűségének néhány magyarnyelv-pedagógiai vonatkozása. *Anyanyelv-pedagógia* 2015. 2. szám, o. n. [Letölthető.](#)

Fejes József Balázs (2012): A mentorálás hatása a tanulási motivációra és a szövegértésre hátrányos helyzetű tanulók körében. *Iskolakultúra* 2012. 7–8. szám, 80–95. [Letölthető.](#)

15. A művészet, a zene és az érzelmi intelligencia szerepe a személyiségfejlesztésben

Daniel Goleman (2019): *Érzelmi intelligencia.* Budapest: Háttér Kiadó.

Pécsi Rita (2010): *A nevelés az élet szolgálatára I.* Pécs: Kulcs a muzsikához Kiadó.

Pécsi Rita: *Játék, mese, művészet.* (előadás) [Letölthető.](#)

Barkóczi Ilona – Pléh Csaba (1977): *Kodály zenei nevelési módszerének pszichológiai hatásvizsgálata.* Kecskemét: Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet megbízásából a Bács megyei Lapkiadó Vállalat.

16. Statisztikai alapismeretek a szociálpedagógiában

Balázs Péter (2001): *Népegészségtan.* Budapest: Semmelweis Egyetem Eü. Főiskolai Kar.

Korpás Attiláné (2002): *Általános statisztika.* Budapest: I. Nemzeti Tankönyvkiadó. [Letölthető.](#)

Molnár Máténé dr. – Tóth Mártonné dr. (2004): *Általános statisztika példatár*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Petres Tibor – Tóth László (2001): *Statisztika. Statisztika feladatgyűjtemény, Statisztika képletgyűjtemény*. Szeged: JATE Press.

17. Vizuális nevelés a hátrányok kezelésében. A vizuális nevelés módszerei és eszközei a komplex személyiségfejlesztésre. Az élménybe ágyazott adaptív vizuális feladatok – pl. projektek – differenciált, sikerorientált alkotói tevékenységek transzfer hatása a felzárkóztatásban. A gyermekrajzok értő elemzése, a szociálpedagógus módszertani eszköze a gyermekek szociális problémáinak felismerésében

Liddle, Matthew J. (2008): *Tanítani a taníthatatlant. Élménypedagógiai kézikönyv*. Budapest: Pressley Ridge Magyarország Alapítvány.

Malchiodi, Cathy A. (2005): *A gyermekrajzok megértése*. Budapest: Animula Kiadó.

Pázmány Ágnes – Permay Éva (2014): *Látás és ábrázolás*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. ISBN 978-963-19-6811-8

Rektor Orsolya (2005): *Adaptivitás a vizuális nevelésben*. Budapest: Trefort Kiadó.

Sándor Éva – Horváth Péter (1995): *Képzőművészeti pedagógiai terápia*. Budapest: ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar.

Tihanyiné Vályi Zsuzsanna (2013): *Amiről a gyermekrajzok beszélnek*. Szeged: JATE Press.

18. Élménypedagógia – Baksa Brigitta. Az együttműködő cselekvés szerepe az aktív ismeretszerzésben, a közös élmény, a játék az élményközpontú szabadidő szervezésben

Liddle, Matthew J. (2008): *Tanítani a taníthatatlant. Élménypedagógiai kézikönyv*. Budapest: Pressley Ridge Magyarország Alapítvány.

Lovász Károly (2005): *Élménypedagógia*. Szeged: Lectum Kiadó.

Mészáros Veronika – Bárnai Árpád (2010): Az élménypedagógia egy lehetséges meghonosítási módja gyermekotthoni közegben. *Új Pedagógiai Szemle* 60. évf. 1–2. szám, 55–72.

19. Az iskola kritikai elemzése

Bourdieu, Pierre (2009): Rejtett osztályelnyomás. Az iskolarendszer kritikai elemzése. In: *Magyarázatok és elméletek a szociológiában*, szerk. Bartus Tamás. Budapest: Aura kiadó. 185–204.

Tutunel, Pier – Coorevits, Sarah (2017): Nem csupán egy tégl a falban: a tanító tér. In: *A tanulás helyei: iskolaépítész*, szerk. Sárkány Péter – Tamáska Máté. Budapest: Martin Opitz Kiadó. 15–31.

Meleg Csilla (szerk.): *Iskola és társadalom I–II. Szöveggyűjtemény*. Pécs: JPTE Tanárképző Intézet Pedagógia Tanszék.

20. A család rendszerszintű megközelítése. A családszerkezeti változásokkal foglalkozó elméletek. A házasság és a család mai problémái a társadalomlélektan szempontjából. A család karakterisztikumai a rendszerszemlélet tükrében

Buda Béla (2013): A házasság és a család mai problémái – a társadalomlélektan szempontjából. *Kapocs* XII. évf. 2. szám (57). [Letölthető.](#)

Harcza István – Monostori Judit (2017): A háztartás- és családszerkezeti változások hosszú távú trendjei Magyarországon európai kontextusban: teóriák, tévképzetek, tények. *Demográfia* 60. évf. (2017) 4. szám, 299–332. [Letölthető.](#)

Elblinger Csaba: *A családi rituálék szerepe a családi identitás-konstrukcióban*. Pécs: PTE BTK, Pszichológia Doktori Iskola, Személyiség- és egészségpszichológiai Doktori Program. PhD értekezés. [Letölthető.](#)

Család tematikus szám az *Educatio* folyóirat 2002. 3. számának tanulmányai. [Letölthető.](#)

21. A szociális ellátórendszer működése

Hoffmann István (2015): *Bevezetés a szociális jogba*. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. [Letölthető.](#)

Dr. Hazai Istvánné (1999): A szolgáltatások szerepe a szociális ellátásokban. In. *Együttműködési lehetőségek civil szervezetek és a helyi önkormányzatok között*, szerk. Tóbiás László. Budapest: Hálózat a Demokráciáért Program. 51–70. [Letölthető.](#)

1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

22. Gyermekvédelem

Rácz Andrea – Szombathelyi Szilvia (2004): A magyar gyermekvédelmi rendszer. *Kapocs* III. évf. (2004) 6. szám (15). [Letölthető.](#)

Balogh Karolina – Gregorits Péter – Rácz Andrea (2019): A gyermekvédelmi intézményrendszer működési környezetének vizsgálata a gyermekvédelem, mint szolgáltatás értelmezési keretrendszer tükrében. *Esély* 2019. 3. szám, 26–47. [Letölthető.](#)

Sárosi Tünde (2019): Modellek az egészségügyi és szociális területen végzet iskolai közösségi szolgálat pedagógiaiilag hatékony megvalósításához. *Szociálpedagógia* 13. kötet. (Az iskolai közösségi szolgálat, szerk. Bodó Márton.) 106–119. [Letölthető.](#)

1997.évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról.